

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIO
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

TERCETO

A la Colecció Zoológica del Parch hi han ingressat duas focas, molt inteligents.

DON TEODORO:—Vet' aquí que ara podrém cantar alló: *Ya somos tré-es..!*

AYRES NOUS

EL triptich d' autoritats barceloninas que 'l nostre dibuixant oferí als lectors de L' ESQUELLA la senmana passada, ja no es tal triptich. Ab el nomenament d' arcalde de R. O. á favor del senyor Collaso, són quatre las novas autoritats de Barcelona. Las figuras de las altas autoritats locals están totas quatre damunt dels seus altars. Capitá general nou, governador nou; bisbe nou, arcalde nou. . Novetat militar, novetat civil, novetat eclesiástica y novetat municipal... Pocas vegadas se presenta una tant excepcional conjunció de novetats.

Y pera donar encara més frescor de joventut á la vida barcelonina, un xich mústiga, un xich pansida d' algún temps ensá, el govern d' en Moret ens ha tornat al régim lliberal, autorisant de primer la reaparició dels tres diaris sospesos ab greu arbitrariedad durant el periode del terror maurista y restablint poc després la normalitat jurídica mitjansant l' aixecament de la suspensió de garantías constitucionals.

Sí, sí; nosaltres notem un sá aire de joventut y de llibertat en els carrers barcelonins. La ciutat s' ha tret del damunt un pes feixuch que l' ajupia y l' ofegava. Els ciutadans, els bons ciutadans, respiren millor, y els pits s' aixamplen y las caras somriuen; En Moret, sense fer casi res de positiu, per ara, limitantse á desfer en lo possible lo fet per en Maura, ja ha realisat una bona obra. Que segueixi per aquest camí, que li duri la bona lluna y que 'ls vents contraris no fassin cambiar la direcció del penell...

*
* *

¿Quínas serán las conseqüencias d' aquets aires nous en la vida de la nostra capital? La primera impressió, val á dirho, ha sigut bona. Però, com ja hem consignat, fins ara no s' ha fet res més que comensar á desenredar la troca que en Maura y en Lacierva embullaren terriblement, trágicament. Aquesta primera feyna de la situació lliberal era fácil, y d' éxit segur. Més després d' aixó ha de venir l' obra positiva, la feyna propia d' en Moret y de las autoritats per ell designadas. Y aixó darrer que te una importancia molt superior á lo altre, es una incógnita. La cosa ha comensat bé, es veritat, y el carro marxa; però pot espatllarse tot en un moment y enfonzarse el carro en fangueras per l' istil del 25 de novembre ó de la crisis del célebre *papelito*, de cómica recordació.

Las novas autoritats militar y civil han trompetejat la seva política de llibertat, de progrés, de pau, de respecte á las ideas y á las personas. Aixó sí: han prohibit que 's toqui *la marina*, pera la que han exigit totas las intangibilitats. Se podrá dir tot, serán respectadas per la ley totas las propagandas mentres aquestas propagandas respectin la ley; però la Patria y l' Exércit han de quedar á cobert de atachs —¿Y la Religió?—pregunta *El Correo Catalán*, orgue carlí. La pregunta té certa llógica, y nosaltres ho regoneixem públicament.

*
* *

Al mateix temps que las forsas lliberals se redressen coratjosament pera recabar el predomini á que tenen dret en la vida de Barcelona, la més poderosa forsa conservadora que aquí hem vist formarse, la Lliga Regionalista, está passant una fonda crisis, de la qual, si no en mor, ne quedarà segurament molt quebrantada. Per si no fós prou l' haverse allunyat de la seva política una gran part dels ciutadans que conseguí aplegar en aquells días memorables de las violentas lluytas contra 'ls cacichs, ara 's troba en el cas d' un notori y trascendental desacord entre 'ls seus homes directius. En Cambó, parlant per compte propi en la sala de la Lliga, ha aparegut distanciat de *La Veu* y del grupu Prat-Puig-Durán. En Cambó es conservador, però no tant, y clerical, però no tant, y *repressiu*, però no tant... Certes frases d' en Cambó, censurant els excessos de la repressió maurista, eran bofetadas en plena cara dels seus amichs y companys, dels infladors dels *fets vandálichs*, dels que aplaudían els desteros y 'ls fusellaments y de las malas animetas que predicavan y practicavan la delació.

Si en Cambó s' ha proposat independisarse del criteri del grupu Prat-Puig-Durán, aquest intentarà llensarlo per la borda de la nau de la Lliga, per indisciplinat y per perillós. El grupu Prat-Puig-Durán ja ha repetit la maniobra diversas vegadas. Per la borda tirá á n' en Carner, y á n' en Suñol, y á n' en Rusñol, y hi hauria tirat al doctor Robert si aquest hagués viscut alguns mesos més. El cor ens diu que á n' en Cambó li ha de passar una cosa semblant. El grupu Prat-Puig-Durán, veritable rahó social de la Lliga, treu profit dels homes mentres li serveixen, pera llensarlos després despreciativament, com fruyta expremuda, ja sense such.

WIFRET

EL DIT Á LA LLAGA

— ¡Sabs qué extranyo? Que ab tantas cosas com han passat no s' haji apujat el vi.

IMPRESSIÓ

Ab vestit de blau de cel
l' altre jorn vareig trobarte,
quan anavas pel carrer
diriginte vers ta casa.

El portavas tan tibet,
y el lluhías ab tal gracia,
que semblavas... qué 't diré!...
ni ho sé jo lo que semblavas!

Tan sóls sé que, impresionat,
vaig quedarme contemplante...
y quan tu vas veure alló,
ignoro per quína causa,

vas guaytarme fit á fit
ab tan certera mirada
que 'm vareig sentir de cop
traspasada la meva ánima.

GIOVANNI

«Ida y vuelta»

Rebre en Pons la noticia de que en Moret havia
pujat al candelero y posarse á fer la maleta va ser
tot hu.

—¿Ahónt vas? —vareig dirli.

—A Madrit, á felicitar personalmente á don Segi-
mon per la seva gloriosa victoria.

—¿No més per aixó hi vas?... ¡Embusterol!

En Pons baixá una mica la veu.

—Per aixó y per... á tu ja puch dirtho; per recor-
darli que m' ha de donar un bon empleo. Me 'l té
promès.

—No 't fassis ilusions, home!.. ¿No comprens que
ab els amohinos que ara deu tenir no estaré per tu?

—¿Que no hi estaré?.. M' agradaría que fossis
allí porque ho vejessis. Encara 'l criat no obrirá la
mampara del seu despaig y li dirá: «Hi ha el senyor
Pons», s' aixecará inmediatamente de la poltrona y
correrá á abressarme y á preguntarme cóm tinch la
familia.

—Y desseguida, triheu y remeneu. «¿Quín empleo
desitja, senyor Pons?.. ¿Vol ser gobernador? ¿Vol
ser administrador de l' Aduana? ¿Vol ser bisbe?»—

Lluny de molestarlo, la meva broma va posarlo
encare de més bon humor.

—Riute 'n, riute 'n,—va dirme.—Quan me vejis tornar d' allí ab la barra de turró sota l' aixel a, potser no riurás. ¡Tu no sabs qui es en Moret!.. No hi ha á Espanya home més serio, ni més conseqüent, ni més ferm cumplidor de las sevas promesas, ni...—

Vareig interrómprel:

—Pero encare que sigui així... ¿No veus que apenas hajis pres possessió del càrrech que 't dongui l' haurás de deixar, porque aquesta situació durará quatre días?

—¿Qui la farà caure?

—Qualsevol que s' ho proposi... En Canalejas...

—¡Santa ignocencial!.. ¡En Canalejas, un trist llo-ro parlamentari, derribar á don Segimón!.. ¡El pobre Canalejas atrevirse ab l' únich home d' Estat que

AL SORIANO

L' ATRACCIÓ DEL DÍA

El clown Pinta y 'l negre liliputiench.

avuy tenim á Espanyal.. Perque.. tu no sabs qui es en Moret.—

No vareig trobar manera de convéncel. Va acabar d' arreglar la maleta y repetintme per centéssima vegada que jo no sabia qui es en Moret, s' encaminá á l' estació.

—Bon viatge, y al tornar ¿sents? lligat la quía á la cintura.

—¿Per qué?

—Perque no te la vejin entre camas.

—No tinguis por.

—¡Adeu, somía-truytas!

—¡Adeu!... Tu no sabs qui es en Moret!..

* * *

Quatre ó cinch días després de la marxa de 'n Pons vareig anar á casa seva per veure si 'n sabían alguna cosa.

—Avuy n' hem rebut carta—va dirme la seva senyora.

—¿Y qué diu?

—Véjiho vosté mateix. Tingui; ja pot llegirla, ja. Y va allargármela.

Eran tan sols quinze ó setze ratllas, escritas á corre-cuyta, pero saturadas d' optimisme infantil.

Que á don Segimon encare no l' havia vist; pero que d' un moment á l' altre esperava avistars' hi; que á Madrit tot era satisfacció y alegría; que las sevas aspiracions presentavan un aspecte sumament favorable. Y acabava despedintse de la seva senyora ab la frase de reglament: «Tu no sabs qui es en Moret.»

—¿Qué li sembla?—va preguntarme ella.

—Que 'l seu marit... sempre será el seu marit.

—Oh! Aixó sí; però ¿qué 'n dedueix de la carta?

—Que... ni vosté ni jo sabém qui es en Moret.—

Y saludant afectuosament á la bona senyora, que 'm mirava sense entendrem, vareig tornarmen escalas avall.

* * *

Ahir, per fí, regressá en Pons de la cort y á la tarda 'ns varem veure.

—¿Qué?

L' expressió joch dels seus ulls me posá anticipadament en autos.

—Viatge inútil!.. ¡Quína gent més infórmal y més lleugera... y més empipadora!

—Pero ¿qué t' ha dit?

—Ell?.. Quinze días m' ha fet esperar á la porta de la casa hont viu... y encara estich dejú de veurel.

—Tu no sabs qui es en Moret!..

L' aixeta de l' indignació de 'n Pons va obrirse de sopte.

—No que no ho sabia, pero ara ja ho sé. Es un ingrát, un mal polítich, un patró Aranya!.. Ah!.. Pero, aixó durará poch.

—¿Caurá?

—No tardarém gayre á veurel de bigotis.

—¿Qui 'l derribará?

—¡Qui vols que sigui!.. En Canalejas.—

Y ab un tó de convicció que 'm deixá estupefacte, va dirme, agafantme la solapa y estirántmela nerviosament:

—Tu no sabs qui es en Canalejas!..

MATÍAS BONAFÉ

GLOSARI

DE TEATRE CATALÀ

Hem sentit dir que en la nostra Barcelona hi ha molta cultura. Els diaris ho diuen cada punt, els viatjants de comerç ho fan córrer per tot Espanya, ens en alabem amb els de fóra i els de l'atracció de forasters ho volen fer saber a tot Europa.

De tant sentir-ho dir cada punt, hi ha hagut molts que s'ho han pres en serio, i com que un poble que té cultura necessita artistes, necessita escriptors, actors, autors dramàtics i teatres (perquè fins que un poble té tot això no's pot alabar de ser culte), molts s'han posat a escriure, a pintar, a fer comedies o a representar-les, perquè s'han dit: Si som lo que diuen, ens hauran de menester; un poble no viu tant sols de pa; i si és tant gran l'entusiasme per l'art de la nostra terra, també tindrem el dret de viure-hi.

Això han cregut els pobres artistes, i ens temem que s'han equivocat. Ja s'estima la terra, però sense flors;

ja se'n té de patriotisme, però'l patriotisme de casa nostra sembla que sigui pera votar (un cop han votat ja han complert); ja'ls alaben els artistes morts, però mentres viuen no han de menjar, o han de viure de renda, o ser empleiats, o tenir algun altre ofici pera mantenir el vici d'escriure, de pintar o de fer comedies.

Tenim dos teatres catalans. I cinquanta o seixanta mil vots que van a fer patria a les eleccions, que criden patriotisme sempre que hi ha miting o aplecs, no poden omplir dos teatres que hi caben dos mil persones, aon se treballa en català i aon se fa aquell patriotisme que prediquen per anar a les urnes; aon se cultiva aquella cultura que no practiquen i se'n alaben.

Les comedies són dolentes, ens diran; els còmics no representen bé; i mentres aniran dient això se'n aniran al Paralel... Allí és barato, diran uns altres, i s'abonaran a la Guerrero; el teatre català no és senyor, i si'ls mireu com van vestits semblen figurins de l'Àguila; les obres són massa xabacanes, i si no xabacanegen no s'hi veuen retratats aquells mateixos que ho critiquen; falten grans actors, i quan n'hi ha un, si no vol pendre'l sol per la Rambla, se'n té d'anar a voltar l'Amèrica, aon no parlen tant de patria, però paguen bé als compatricis.

REFLEXIONS «URBANAS»

—Me parece que estos liliputienses se han errat al venir á Barcelona, porque precisamente donde hay más liliputienses es aquí.

EL NOU GOVERNADOR

— En mi teneis un catalanista más...

Com certs casats que estimen la llar, volen que'l teatre de casa sia la dona, sia honrat, sia honest, que no digui mals mots (am lo que hi estem del tot confor-

mes); volen que l'art català sia la mestrea, sia la matrona, però per deixar-la sola a casa i anar a veure la concubina; volen que la dona parli bé, però que parli sola i no'ls ensopeixi; menjar l'escudella am la de casa, i els postres a casa de la querida; fer economies d'art a la santa casa pairal, i anar-les a gastar al burdell; tot això cridant que Catalunya! i que Avant! i que Visca'l Treball, que etz.; fins que arribarà un jorn en que la de casa n'estarà tipa de parlar bé i de que'ls del bon mot la deixin sola, de ser honesta i d'avorrir-se, i dirà: També'n sé, jo, de dir bestieses; també la sé alçar, la cama, i dir paraules ben groixudes; també la conec, la sicalipsis, i adéu cultura i adéu romanços. No vui servir més de pendó d'una cultura que és mentida.

En aquells temps d'odiat caciquisme, am tots els defectes i les empentes, es va fer una Exposició que fins ens varen pendre per altri; avui, am l'exercici del vot, un pressupost de cultura no va poguer ser aprovat perquè'ls progressius van votar en contra.

Però avui tot això de l'art es pot dir que no té importancia. Avui lo que sols ens interessa és ser dels Moixins o dels Fatxendes, ser de la dreta o de l'esquerra.

Sort que tenim fè en que'l nostre poble's quedarà al mig, quan ja no badi, i es farà càrrec d'una cosa: que les coses, per alabar-se'n, s'hi ha de posar un xic el coll per merèixer-les.

XARAU

DINS MA CRIPTA

Jo donchs, si no, jo bé só mort y sento!

V. Balaguer.

Avuy que ja só mort, y de la vida sols sento en mon sepulcre veus llunyanas, permeteume que us diga una paraula, una tan sols, que plani perdurable demunt del vostre front, y 'ns porti sempre el dols recort de que hi ha un mort que 'ns ayma.

El deliri ja ha fuyt. Sols en mi sento veus de serenitat, francas y austeras, que fredament ens portan á parlarvos d'aquells temps estimats en que, mirantvos, els cants feyau florir dins la meva ànima y en cascatas mos llavis se badavan.

El deliri ja ha fuyt ¿Per qué negarho? ¿Es aixó oblit? ¡Oh, no! ¿Cóm oblidarvos, si en mos respirs jo hi sento quelcom vostre, y al aixecar ma veu dins mon sepulcre jo sento vostra veu com se redressa y percuteix, fent estremir el marbre!

• No es aixó oblit, prou ho sabeu, ¡oh dona! Prou sabeu que aquell foll qu' en vos somniava y voluntat y orgull, tot ajupia devall de vos, porque al passar triomfanta sentintse ell ben mesquí, us vejés més alta. ¡Prou ho sabeu que may pot oblidarvos!

...Desd' aquell jorn que porto en mí un sepulcre y vaig errant pel món com un fantasma!...

...L' ànima, amunt, amunt, sempre cridantvos. El cos, cercant un goig, sempre endebades!...

...El Poeta ja es mort. ¡Dèuli una llàgrima! El cos, cadavre errant, ja 'n cerca un altre...

JOHANNUS

LLIBRES

MARINA HUDSON. Novela, per R. Foyé Puig.—Un bellíssim idili de dos enamorats, joves, forts y lliures constituheix l' essència d' aquesta agradable novela, la més complerta, sens dubte, del autor. Els protagonistas, Marina y Lluís, son dos acabats estudis de caràcters moderns, y en el seu dir y en el seu obrar s' hi troba una lògica amorosa y una sinceritat sentimental encantadoras. El procés anímic d' aquests dos tipus, creats sobriament, l' acció que 'n diríam, se fa sumament interessant desde 'ls primers passatjes de l' obra. Hi ha de tot en aquestas pàginas de cuidada literatura: encertadas descripcions, capítuls atrevidíssims plens de originalitat, com el del regalo que Marina fá al seu estimat el día del seu sant, narracions de costums que descubreixen un esperit culte y observador, y exposicions subjectivas de caràcter psicològich que son una meravella. En resum, una novela senzilla, pero atapahida de sentiment y de poesia, en la que hi domina un sanítoch sentit prácticich dintre de un idealisme refinat, noble y... possible. El retrat fidel de dugas vidas endolcidas per una felicitat real y positiva.

Una felicitació al senyor Foyé,... y esperém la próxima.

ELS SENSE COR. Farsa en tres actes, per Apeles Mestres.—Editada ab extraordinaria elegancia, acaba de publicarse aquesta obra teatral que mereix esser llegida ab detenció pels que cercan en las comedias quelcom més que 'l fingiment escénich. Hi ha en la nova producció del nostre gran poeta una gran quantitat de ironia subtilment escampada en el diálech, y de la major part d' escenas se 'n desprén una finíssima sátira trascendental qu' es precís assaborir per medi de la lectura. Aquesta hermosa farsa que ha vingut á portar una nova y interessant nota al nostre teatro va ser estrenada al Romea el día de l' inauguració de l' actual temporada.

FERRO FRET, drama en dos actes, per R. Ramón Vidales.—Tots recordém ab veritable fruició el bon éxit obtingut per aquest emocionant producció dramática del popular saineter vendrellench, quan la seva estrena al Novetats. L' obra es de costums vilatanas y está tractada ab sobrietat y exquisit gust literari.

ALTRAS PUBLICACIONS:

Enciclopedia ilustrada Seguí (Diccionario Universal).

Hem rebut el quadern 138 d' aquesta popular Enciclopedia, ab tan felís éxit comensada y avuy coneguda ja y justament estimada en totas las terras ahont se parla l' idioma espanyol.

Cuydada la publicació ab singular esmero, lo mateix en la part literaria qu' en la gráfica, admira la profusió de dibuixos y grabrats directas, en negre y en colors, qu' en sas pàginas figuran, entre 'ls quals mereixen menció especialíssima els planos de las principals poblacions del món y 'ls mapas de totas las regions, fins las menos conegudas, qu' en el Diccionari van apareixent y describintse per otdre alfabétich.

El quadern últimament vingut á las nostras mans, arriba á la paraula *Bonaparte*, de la qual, com ja pot suposarse se 'n fa un estudi biogràfic molt complet y seriament documentat.

EL DESITJ DE CELEBRITAT

—Veyám si al fi em publican el retrato *Los Sucesos* ó qualsevol d' aquests periódichs carnicers.

Astucies del amor.—Comedia en 1 acte y en prosa, per Raimond Cantó A. Fou estrenada al Teatre Arnau y obtingué un bon éxit.

Nuevo Diccionario Enciclopédico Ilustrado de la Lengua Castellana per M. de Toro y Gómez. S' ha publicat la 5.ª edició corretjida y aumentada.

Menjar de franch.—Comedia de género cómic-trist original de Tristán Bernard, arreglo de Joseph Carner. Va ser estrenada á Romea y l' ha editada «Teatralia».

Siluetes d' Escriptors Catalans del sigle XIX.—Acaba de sortir la segona serie d' aquestas siluetas, molt ben trassadas per D. F. Gras y Elías, sobresortint entre ellas las de Pere Mata, Clavé y Robert Robert. El volum forma part de la Biblioteca Popular de *L' Avenç* y porta 'l número 96.

Reconciliació.—Drama rural en dos actes per Enrich Muñoz. Resulta interessant y no careix de condicions teatrals. La presentació tipogràfica, espléndida.

El Amo del Mundo.—Novela inglesa d' Hugo Benson, traducció de J. Mateos. L' éxit d' aquesta obra ha obligat al editor Gustau Gili á publicar una segona edició. *LA ESQUELLA* va jutjar ja favorablement el llibre al donarse á llum la primera.

Don Cuan Tanorio.—L'acreditat autor senyor Llamp-Brochs ens envia la *Quinta Disión*, d'aquesta paròdia municipalasca que acaba ja de ser tant popular com l'immortal drama de 'n Zorrilla. El llibre vé, ara, molt ben presentat.

Estatuts de la Societat protectora dels animals y de las plantas de Catalunya.

Lo Forn del Rey.—Drama en tres actes y en vers, original de Frederich Soler (Pitarra). Va ser estrenat ab éxit l'any 1880. Es nova edició, molt ben presentada, de la casa S. Bonavía.

Revista Vegetariana Naturalista.—Ens ha vingut á las mans el n.º VIII d'aquesta revista, orgue dels menjadors de verdura barceloníns.

Eridon y Amina.—Pastorel·la de Goethe ab admirable traducció del Mestre Maragall. L'ha editada «Teatralia».

SEPT SCIENCIES

INTIMA

A través del escot del teu vestit
qu'una randa finíssima avalora
he admirat la bellesa de ton pit,
y he quedat un moment engelosit
ab son ritme gentil que m' enamora.

Y 'm semblava llavoras contemplar
l'enreixat d'un hermós confessionari;
Isi algun jorn m'hi volguessis confessar,
ab quin goig m'hi vindria á agenollar,
mos secrets, un á un, á desgranarhi!

Y després que 'm haurías escoltat,
com ja sé qu'es ton cor nú d'indulgencia,
absoldrías al meu enamorat;
y... si acás l'estimarte fos pecat,
¿oy que fóra molt lleu la penitencia?

LL. BARCELÓ Y BOU

PRINCIPAL.—Continúan ab éxit creixent las representacions de *El bon rei Dagobert*. Dilluns, á causa de una indisposició de 'n Jaume Borrás, s'encarregá del paper protagonista 'l senyor Bozzo, sortintse'n bastant airós. La part d'Odoric fou confiada al actor Santolaria, qui 's portá ab discreció y seny.

Sabém que 's posará aviat en estudi la famosa obra satírica *El Rei*, de 'n Caillavet, de Flers y Arène que tants centenars de representacions ha obtingut á Fransa.

Aspettiamo.

LICEO.—L'Empresa ha contractat al eminent Battistini pera cantar, ab aquella veu d'àngel que Nostre Senyor li ha donat, las tres conegudas óperas *Rigoletto*, *Ernani* y *La Favorita*.

Están d'enhonabona 'ls nostres filarmónichs.

ROMEA.—Després de *La Castanyada*, *El Nuevo* y *el Viejo*, l'amich Gual ha tingut á bé reproduir *Lo ferrer de tall*, y á continuació ha engegat l'hermosíssima comedia dramática de 'n Giaccosa *Com les fulles*, quina inter

pretació ha deixat del tot satisfets als parroquians. De modo que 's pot dir que en el terme de vuyt días s'ha donat comedia pera tots els gustos, satisfent á todas las escolas y á tots els géneros.

Pera avuy, divendres, está anunciada l'estrena de *Les arrels*, comedia dramática en 8 actes, de 'n Joseph Morató, sobre la qual acreditats astròlegs han vingut fent els més entusiástichs presagis.

TIVOLI.—Han passat, de correguda, per aquest escenari els celebrats *20 Persas*, que han pogut ser admirats aquí per totas aquellas personas timoratas renyidas ab el democrátich Paralelo.

La funció catalana aragonesa á benefici dels cegos, va tenir lloch dimars prenenthi part l'aplaudit tenor Biel y els artistas Sra. Parreño y Sr. Goula, els quals interpretaren *Un cop de telas*.

Avans d'ahir, dimecres, degué debutar la primera tipla Pura Montoro.

NOVETATS.—La més important ha sigut l'estrena d'una obreta satírica de 'n Benavente. 'S titula *El marido de su viuda* y porta la marca del autor en lo enginyós del argument y las filigranas del diálech, á ratos atrevidet y sempre intencionat y pulcre. Els actors varen jugarla molt bé. Darrerament s'ha estrenat un'altra comedia, en un acte, *Así es la vida*, que no havém vist encare.

També ha representat aquesta companyia ab extraordinari éxit *Los intereses creados*. Y es una gran injusticia que 'l públich no recompensi ab més assiduitat l'esfors d'aquests artistes, molt modestos, pero també molt millors que la Guerrero y en Díaz de Mendoza.

ELDORADO.—*La Viuda alegre* s'ha retirat á la vida privada disposada á fer penitencia. No aixís *El Patinillo* que continúa fent de las sevas disposat á divertir á tot Barcelona.

Dimecres s'havía d'estrenar *Sangre de artista*, opereta, ab decorat nou, espléndit vestuari, ball y etc. Ja tenim tema pera la senmana entrant.

GRANVÍA.—S'ha estrenat *La Paraguaya* que no es res, ó es quasi res. Una futesa pera lluhiment d'una artista, sense més qualitat que una gran dóssis de bona fé y un'altra no menos gran d'ignoscencia.

Els artistes no lograren ferla passadora ab tot y els seus esforços.

Dimecres, segons tinch entés, va donarse la primera d'una revista de circumstancias titulada *Barcelona s'entretingui ó apa! dígalí que vingui*. No l'havém vista encare; y esperém que l'obra será quelcom més substanciosa que 'l títul.

NOU.—*Fledermans (El Murciélagos)* ab tot y ser posada sense mirar gastos, no va resultar. El llibre está regularment tractat, pero no es prou interessant pera tres actes. La música, per ser del famós Strauss, també es bastant fluixeta. La presentació molt cuidada, y la interpretació regular, no més que regular.

APOLO.—El popular actor Parreño va treure un *Tenorio* que Déu n'hi doret. De modo que... de gent y de pelas de castanyas, aquells días, no 'n vulguin més.

Actualment, s'está representant ab la vénia del sobirà públich *El Vizconde de Bragelona*, anunciantse pera molt aviat *La madrastra* y *El cocinero de Su Majestad*.

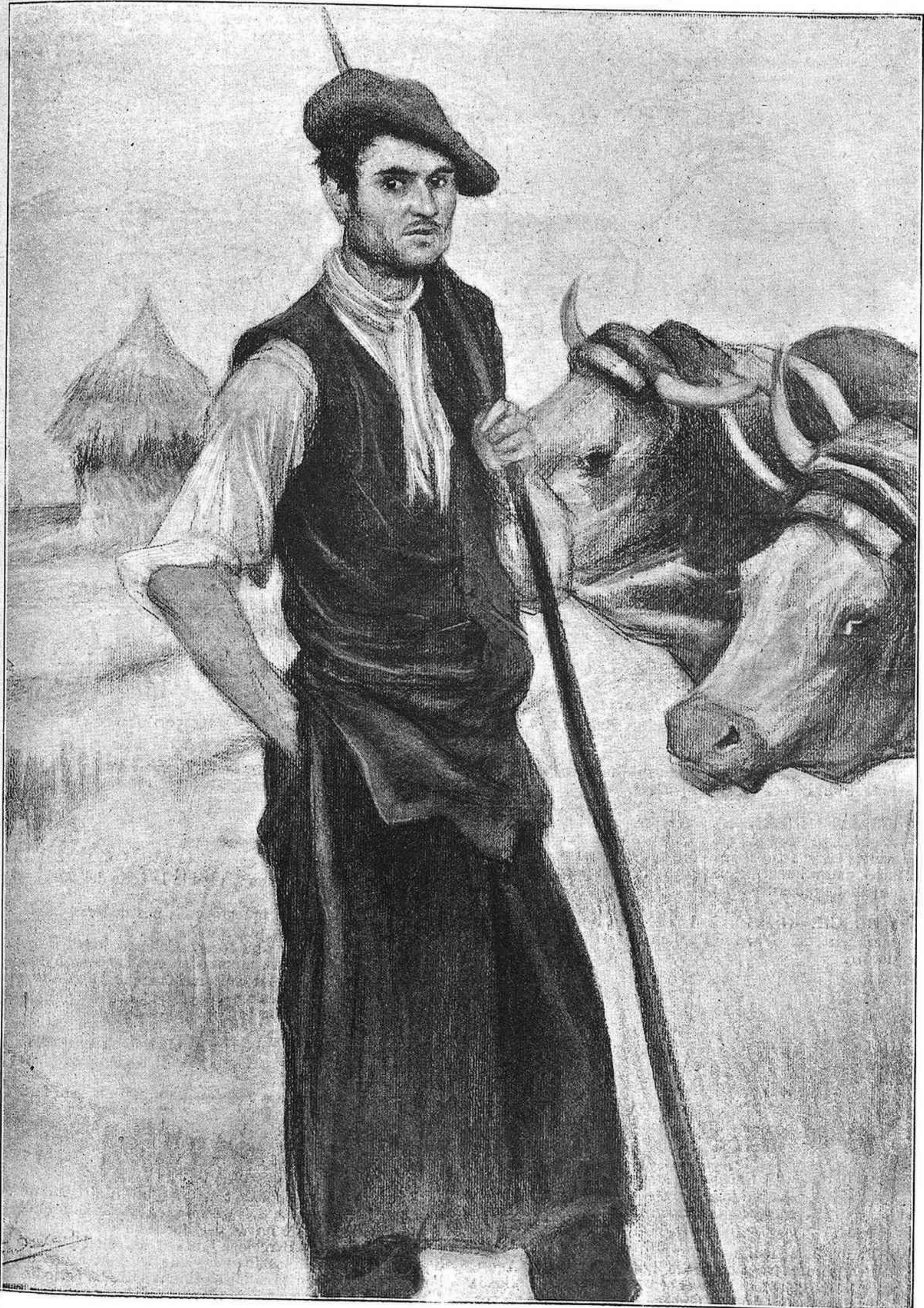
COMICH.—Aquest teatro anuncia pera demá l'inauguració de una temporada lírica, ab el debut de una notable companyia de sarsuela y ópera espanyolas.

SORIANO.—Els darrers números sensacionals consisteixen en la *troupe* de nanos, del auténtich Liliput, entre 'ls quals s'hi distingeix l'acróbata *Negret*; y la presentació del mico *Max*, un magnífich exemplar que si 'l veges sin assegut á la peixera del Círcol del Liceu, tothom el pendria per un soci de la casa.

ARNAU.—Avuy s'estrena el drama catalá *Recomensant la vida*, d'en Maseras, y demá *El rey de los trágicos*. Un estreno diari... A l'*Arnau* podrán recullir gent y aplausos, pero no se 'ls pot dir que no s'ho guanyan á pols.

TRIUNFO.—Dimecres passat, estrena de *La casa de*

LA FILOSOFÍA DEL POBLE

—Diuhén qu' en aquest país se necessitan caps... Jo més aviat crech que 's necessitan punys.

MISERIA Y C.^a

—Sí. ¿Cóm vols que m' ho arregli ab onze fills?

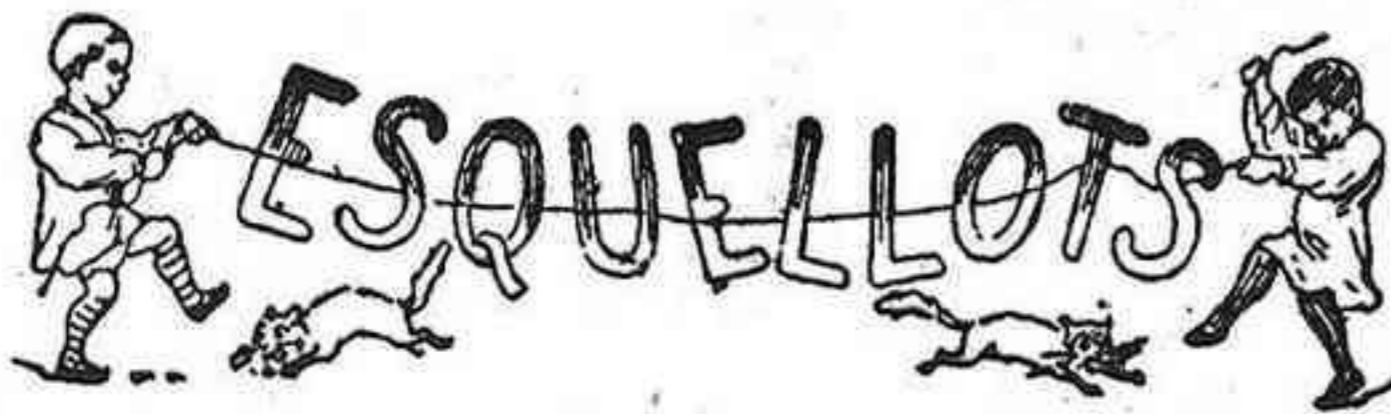
—Home, procura tenirne un altre y l' Ajuntament te treurá d' apuros, regalante 500 pessetas.

todos, drama en un acte del conegut literat Pere de Répide Si hi ha ocasió, 'ls en parlaré.

SALA IMPERI.—S' han representat ab éxit *El mo nagullo*, *L' alegría de la huerta* y *La vara de alcalde*, haventse estrenat el graciós juguè *El gran embustero*. Tot aixó, naturalment, acompanyat de interessants pel·lícules cinematogràfiques.

BOSCH.—Gran succés de 'n Goula interpretant la primera part del *Tenorio*. Públich á vessar y ovacions á desdir.

L. L. L.

¿Sabs per qué, amable lector,
com un jorn digué en Zorrilla,
más pura la luna brilla
y se respira mejor?

Perque ja no tenim censura.

Per primera vegada, desde 'l día 2 del passat Agost, surt LA ESQUELLA al carrer sense haverse vist obligada á fer una previa visita al Govern civil, ahont un senyor, armat d' un formidable llapis roig, suprimía láminas, tatzava articles, mutilava versos y deixava el periódich, en algunas ocasións, fet un Ecce-Homo.

Senyalém l' aconceixement ab pedra blanca, celebrém

el retorn de las dolsas auras de llibertat y, sense girar la vista endetrás, seguim tranquilament el nostre camí.

Bona ocasió aquèsta pera repetir la frase del *chulo*:—
¡Cómo cambian los tiempos!

¿No deyam que 'l caciquisme en la nostra terra havia mort pera no ressucitar may més?

Donchs aquí tenen á don Joseph Collasso, hereu llegítim d' aquella calamitat morta y enterrada, empunyant la vara d' arcalde primer de Barcelona que ja en altres épocas havia tingut en sas mans.

¿Qué 'n dirém del nou batlle?

Per ara res.

Esperém la seva gestió, veurém els seus actes, y allavors será qüestió de parlarne y de dirli imparcialment lo que 's mereixi.

Ens sembla que millors pactes que aquets no 'ls hi farà ningú.

El senyor Suárez Inclán té vuyt fillas. Vuit! Quatre més que 'l senyor *Cáin* dels germans Alvarez Quintero! Aquest bé de Déu de noyas casadoras qu' en Moret ha tingut á bé enviar á Barcelona junt ab l' autoritat del *papá* d' ellas, diuhen malas llenguas que ha estat causa de l' éxit que 'l nou governador ha tingut entre 'ls periodistas que fan l' informació del Govern civil.

Tot el chor d' alabansas que 'ls diaris han alsat á l' entorn del nou governador, se diu que 's degut á que 'ls nostres periodistas volen ferse ben veure ab el *papá* pera després ferse simpátichs á las fillas, cosa que no 's pot

censurar, perquè tothom hi ve obligat á cercar un matrimoni ab noya rica y hermosa.

L'únic que ha desentonat en aquest chor d'alabansas, ha estat *La Veu*. No pas perquè, com molts suposan, el governador sigui lliberal, sinó perquè qui fa l'informació del Govern civil es en Folch y Torres, y el pobre xicot s'ha cregut ja vensut abans d'entrar en línia de combat. Aquella cara, aquella cara, que n'hi ha fet perdre de bones ocasions!

Gobernador, bisbe, general y arcalde.
Tot ho tenim nou ara á Barcelona.

Si es cert, com d'eu el ditxo, que' escombra nova escombra bé, l'calculin quina netedat hi deurá haver en aquest *archivo de la cortesía!*

Per lo menos, las primeras senmanas.

L'escena, als baixos de Casa la Ciutat:

—Déu los guard... Venia á buscar las cédulas.

—Si es servit... Seixanta pessetas.

—¿Qué diu, burrangol.. y aixó?

—Es que ara són ab recárrech.

—¿Ab re-cárrech y me'n faig el doble?.. ¿Donchs digui que si arriban á ser ab *tot el cárrech* me deixan sense camisa!..

Entre la gent que freqüenta la Casa Gran s'assegura que ben prompte s' reanudarán ab tota activitat las obras de reforma de Barcelona, especialment en la secció primera de la Vía A.

Ja convé, ja, que s'fassi aixó.

Perque ara com ara, no son poch els barcelonins que al passar per la plassa del Angel s'aturen al peu de la farola y, mirant cap á mar, preguntan mitj rihent:

—¿Ahónt son els barcos?

Volen dir els barcos que desde allí s'havían de veure á primers d'aquest any.

¡Quín rato més deliciós devían passar el diumenge els lectors d'*El Diluvio*, llegint els piropos que'l popular diari enviava al caygut governador senyor Crespo Azorin!

¡Si n'hi arribava á dir de cosotas lletjas!

Conservador del montón, home sin más ideal que la satisfacción de su ambición ridícula, d'una flexibilidad rayana en servilismo, gobernador acéfalo, ordenanza de Lacierva, gañán, fátuo...

N'hi havia per esquinsarse de riure!..

Pero encare haurían rigut més de gust els referits lectors si s'haguessin recordat dels cops de bombo que, sense que res l'obligués á ferho, dedicava *El Diluvio* al mateix Crespo Azorin als pochos díes d'haverse fet cárrech del mando.

El distinguido funcionario — deya llavors, parlant d'ell — *recibió á los periodistas, quienes*

al ser objeto de esta distinción, sacaron de la visita una impresión favorable, debido á que el recién llegado, al «compartir» afectuosamente con ellos, estuvo por demás correcto y afable y REVELÓ ESPECIALES DOTES para el delicado cargo que desempeña.

Com si en aquells moments aixó li semblés poch, aludía després á la *elevación de miras* demostrada pel senyor Crespo y, al citar unas paraulas sevas, absolutament insignificants, las calificava de *frase feliz...*

Y ara, tenim: *acéfalo, fátuo, servil, gañán...*

¡Admirable, caballers, admirable!

Se veu que á n'els d'*El Poble Catalá* l'alegría de la resurrecció va trastornarlos la fantasía.

Vegin lo que deya en el seu folletó literari, el día que va reaparéixer:

«La mare, les dues germanes—petites encara—una vella cosina vinguda de la provincia y vinguda per *telegraf...*»

Aixó de que vingui una cosina per telégraf es cosa que no s' veu tots els díes y que no més pot acceptarse que s' digui en un moment d'entusiasme com el que'l dilluns devía experimentar l'estimat confrare.

TURISTAS SATISFETS

—¡All right!... Ya nosotros haber visto todas las curiosidades de Barcelona.

—Sólo faltarnos ver á Cambó.

Llástima que 'l *senyor Rodon* no sigui encara al *Poble*. Si els d' ara, enduts per l' entusiasme, fan venir cosines per telégraf, ell, que n' era mestre de l' entusiasme en *días de joya*, hauria estat capás de fer venir per radiotelegrama tota la familia del nostre governador.

que amenessa ab no protegirlos més si s' obran las escolas laicas.

Senyor governador! Atengui el prech de la Junta!

Una comissió de la Junta de protecció á l' Infancia va visitar al governador, dihentli que si s' donava permís pera la reobertura de las escolas laicas, la Junta plegaria el ram de la Protecció y l' infancia quedaria desamparada.

Davant del conflicte que podria sobrevenir, l' infancia en perill de perdre la protecció vol organitzar un miting en el que parlarán probablement totas las criaturas de quatre á catorze anys que treballan per aquests tallers y escenaris de Déu malgrat l' existencia d' aquesta Junta

Als comentaristas aficionats á treure punta de qualsevol cosa, transmetém el següent diálech sostingut entre 'n Viura y una senyoreta aspirant á *Regina de la festa*:

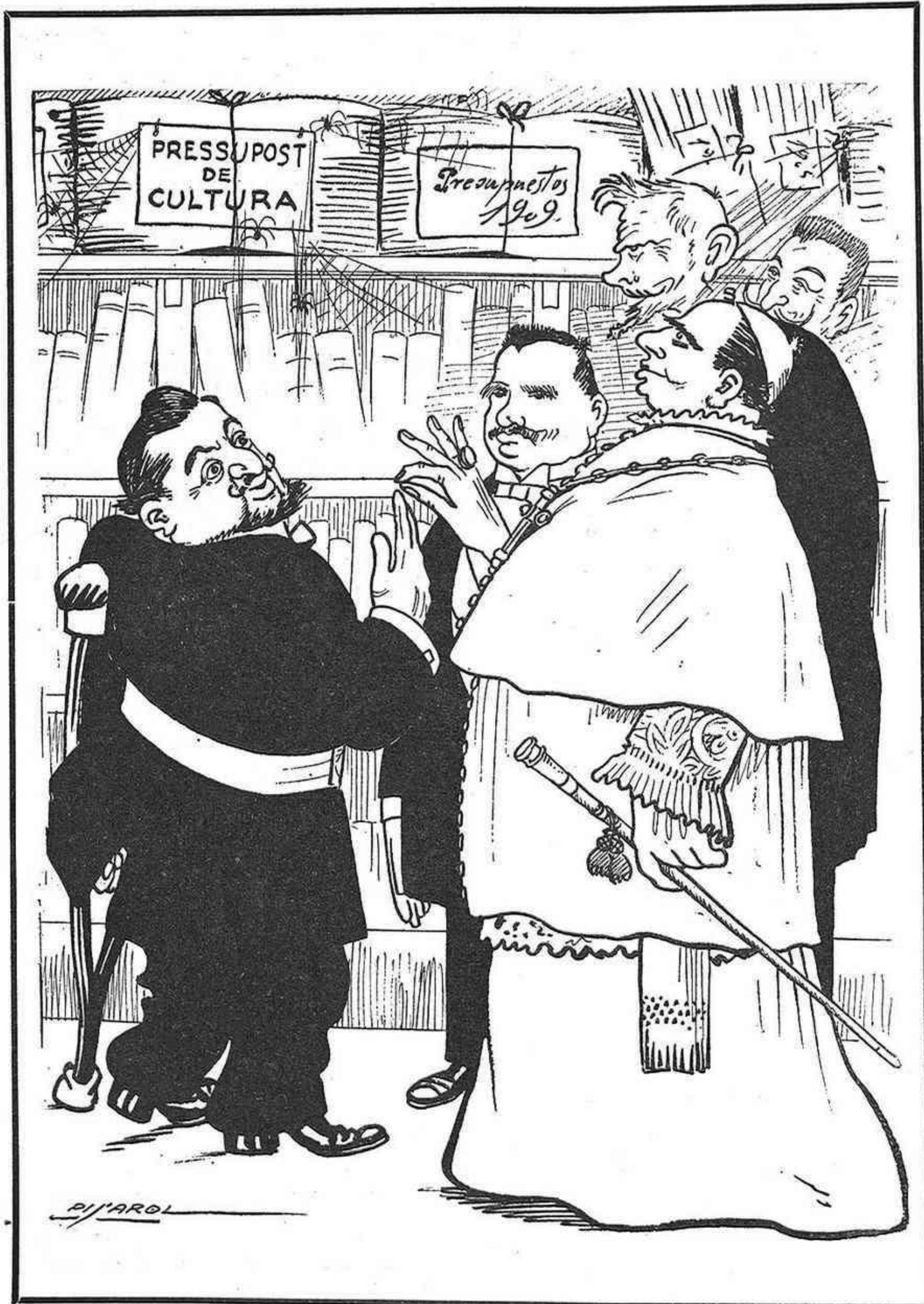
La senyoreta, ab els ulls plen de fam amorosa:

—Ay, ay!.. Donchs m' havían assegurat que vosté anava á Valencia per aixó del Congrés de la Poesía...

En Viura, ab un gest d' afectada modestia:

—Nó, senyora, nó... Per ara no vaig en lloch.

LA VISITA DEL BISBE Á LA CASA GRAN

—¡Veu?... Aixó es un projecte que va fracassar... y ara 'l tením guardat aquí.

—Molt bé!... Guárdinlo, guárdinlo... Aquí es hont está més segur.

El Progreso ha tornat á la vida manso, manso, que sembla un anyell. Quan tothom esperava un cop de génit que senyalés una época, el diari d' en Lerroux s' ha presentat suau, melós, com si en lloch de tinta s' hagués posat colcrem als tinters de la redacció.

Fa l' efecte del gos que li pegan una pallissa y després refrega 'l cos per las camas de l' amo y treu la llengua y remena la cua, acariciador y amable.

Mi gozo en un pozo, té! El dilluns el governador va, per fí, atrevir-se á senyalar un nom per arca de de Barcelona: en Roig y Bergadá; y quan l' home ja tenia la mel á la boca, y la familia ja ho havia comunicat á las relacions, y tothom estava convensut de que l' ex-propietari de *La Tribuna* ocuparia 'l silló presidencial del nostre Municipi ve 'l dimars—dimars havia d' esser!—y es fa públich el nomenament d' en Collasso.

Volen més desgracia?

Hi ha homes que neixen ab la flor al... nas, com en Collasso, y d' altres que la planeta 'ls es adversa y per més que intentin y fassin y se sacrificuin, may serán res. En Roig y Bergadá es dels darrers. Qué volen ferhi!

La Veu té una bona fe entendridora. Es de pasta de tortell, *La Veu*. Días passats, en primer lloch, va tenir l' ocurrencia de publicar una trentena de ratllas sota 'l rótul «Aniversari», en las quals se recordava que aquell día 's complían setze anys que en Santiago Salvador va tirar una bomba al Liceu.

Ho veyeu si ho es, de bona fe, aixó? Retreure en aquesta ocasió, quan el Liceu té al carrer las llistas anunciadoras de la temporada que s'inaugurarà dintre pochos días, aquell fet que may ningú havia recordat, es senzillament encantador per la seva ingenuitat y senzillesa y, sobre tot, per la seva gran oportunitat, ja que així la gent de diners no s'abonarà al Gran Teatre exposantse á las iras de qualsevol vándal

En Bernis pot agrahir á *La Veu* el seu anunci y la gent de diners el seu avís. Aquesta, á més á més, no pensaria gens malament si en prova de gratitut destinava á la caixa electoral de la Lliga las pessetas que pensava gastar al primer dels nostres teatres y que, fet y fet, ja pot dir que tenia fora de la butxaca.

proposavan celebrar els amichs de D. Llorens Ardido? La diada de San Alejandro.

Y, á no ser per l'inseguretad de aixó del alsament de las garantías, haurían acordat la celebració de la festa onomástica del quefe.

La pensada, com observarán, no podía estar més en carácter...

Ja ho deya un qu' entén el panyo:
—¿Veu?.. Els nostres radicals, son tant revolucionaris, que fins celebren els sants.

Un títul de *La Tribuna*, á tota l'amplada de la plana, el día que va reparéixer: «La Trilogía del Mal: Maura, La Cierva, Cambó».

La Trilogía?.. El terceto, senyor Cullaré, el terceto.

Y si no, *el trío, ó el tríceps, ó el tricípite, ó el triciclo ó el tripode ó el tricótomo...*

Peró may *la Trilogia, home!*

En Baguñá, editor de tarjetas postals y llibrets pera la maynada, no permet que 'ls seus esclaus trobin gracia y substancia en els nostres escrits.

Ell, ab molta rahó, no vol exposarse á acabar de perdre 'ls pochos compradors que li quedan, que prou malament va l'haver de seguir la política de la Lliga.

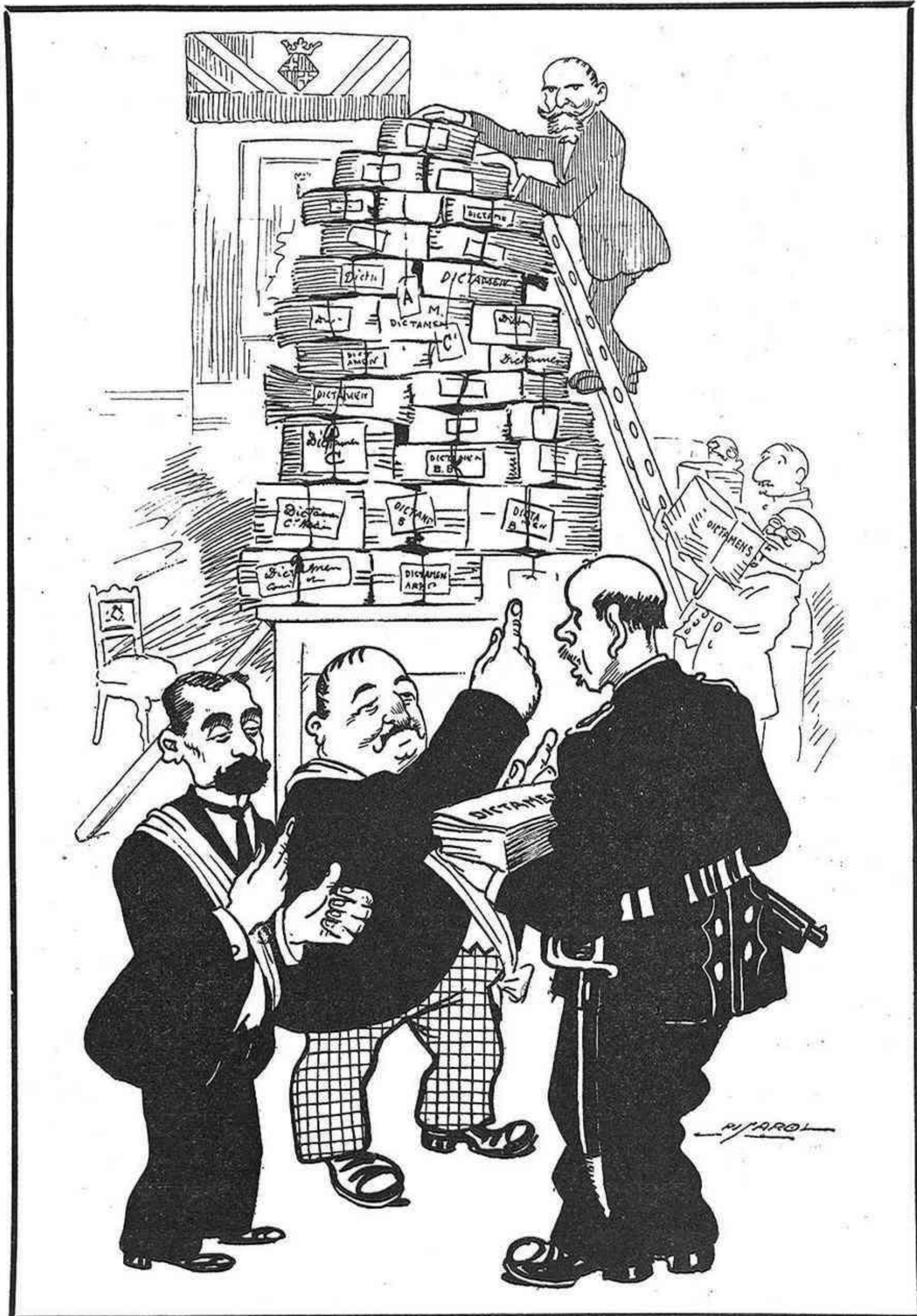
En Baguñá fa bé, y nosaltres, reconeixentho així y no volentnos cebar en els vensuts, el deixem en santa pau tot condolentnos de que 'ls que tenen participació en els beneficis del desgraciat editor fassi tant temps que dejunen y estiguin tant perduts, tant perduts, que ni els nostres acudits ni la nostra substancia puguin serlos un lenitiu.

Al sortir d' un restaurant:

—Ets molt generós, noy. Mira que á un mosso donarli un duro de propina!..

—Sí, pero... ¿que no has vist que s' ha equivocat de *sobretudo*, y que m' en ha posat un que val deu vegadas més que 'l meu?..

EN VINAIXA Y EN MORROS
EN LAS SESSÍONS DEL MUNICIPI

—Señores, otros dictámenes... ¿Adónde va esta remesa?

—Aixó ni cal preguntarho: ¡que quedin sobre la mesa!

¿May dirían qué 's

DEL PROCÉS STEINHEIL

—Díus d' ella, díus d' ella... Per res del món voldria trobarmhi en la situació d' aquesta dona.

—Menos voldria jo trobarme en la situació d' ell.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA I.—*Col-ma-do.*
- 2.ª ID. II.—*Te-re-sa.*
- 3.ª GEROGLÍFICH.—*Bigas y sostres.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

Per lo qu' ets fina y hermosa molt m' encantas, *Dugas-hu*, ni trobo un' altra com tú que 'm siga tan carinyosa.

Tú ets, per mí, rica com l' or,
y de tant que jo t' estimo,
si t' veig, del pesar m' animo,
si ab tú parlo, bull mon cor.
Es que veig que 'm pots aymar
y que no 't burlas de mí...
¡Oh, ángel meu, bon seraff,
ja may te podré olvidar!
Tres, Segona-prima-tres,
aixó t' ho dich molt formal
y de tú, res lleig *total*
sols penso estimarte més.
Y es perque 'm vegi felís
perque pugui, en fí, admirarte
y, en rapte d' amor, besarte
contemplant el teu somrís.
Que un tret de petòns m' aymís
fets en tos llabis de mel...
¡quin goig més pur, quin anhel,
dintre meu despertaría!
Sería enfortir mon cor,
sería endolcir ma vida,
trista ja y adolorida
tot per tú, per ton amor.

JAUME SOLÉS

II

Consonant es la *tercera*;
quarta-primera en el mar;
prima-dos en el correu
y el *Total* una ciutat.

S. ODREC

ANAGRAMA

La *Total* quan *tot* arrós
tot el xich y cou el gros.

MACO

CÉDULA PERSONAL

Provincia de Girona.

11.ª clase: 65 cénts. de pesseta.

D. 12345678 653245 natural de
624235, provincia de Barcelona,
de norantanou anys d' edat, d'
estat solter, d' ofici 123173, habi-
taal carrer de Santa 1231232, nú-
mero cent y resideix habitual-
ment á 2673.

2673, trenta d' Agost de mil
noucents nou.

El Recaudador

356735 6242

RICARDO LAFFITTE

CONVERSA

—¿Ahónt vas, María, tant de-
matí?

—A casa de la Paula, la filla
d' en Ramón.

—¿Y á quin carrer víu?

—Ja t' ho he dit.

JOAN ANTICH PUQUÍ

GEROGLÍFICH

X X X
I I I
DI
VIII

LL. CARBÓ C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

En toda España y América se ha
puesto á la venta el popularísimo libro

EL AÑO EN LA MANO

ENCUADERNADO EN CARTON 1'50. Ptas
EDICION DE LUJO 2. Ptas

1910

ALMANAQUE ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRACTICA

Demá dissapte, EXTRAORDINARI de
LA CAMPANA DE GRACIA
Sortirá tot lo que la CENSURA gubernativa y militar
no va deixar publicar durant la tiranía de 'n Maura.

8 PLANAS AB COLOR, 10 CÉNTIMS

AVIAT!! La Esquella de la Torratxa

AVIAT!!

AVIAT!! ALMANACH pera 1910

Interessantíssim llibre plé d' il·lustració y text,
— 200 planas, impresas á moltas tintas —

SORTIRÁ MOLT AVIAT

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL DISCURS DE 'N CAMBÓ
—Tinch de dirigir censuras al senyor Maura...

—En Maura es un home que 'ns ha fet justícia...

EL DISCURS DE 'N CAMBÓ